

**Отандық ғылыми кеңесшінің
Мубараков Елдар Ерқынулының
«Қазақстан Республикасының еңбек нарығында гендерлік теңдікті қамтамасыз
етуді басқару моделін әзірлеу»
тақырыбындағы,
8D04101 – «Менеджмент» білім беру бағдарламасы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған
диссертациялық жұмысына
ПІКІР**

Мубараков Елдар Ерқынулы орындаған диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасының еңбек нарығында гендерлік теңдікті қамтамасыз етуді басқарудың ғылыми негізделген моделін кешенді зерттеуге және әзірлеуге арналған. Таңдалған тақырып теориялық тұрғыдан да, қолданбалы тұрғыдан да өзекті, өйткені экономиканың құрылымдық трансформациясы, цифрландыру және еңбек нарығын жаңғырту жағдайында гендерлік теңдікті институционалдық қамтамасыз ету мәселелері елдің тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуы үшін стратегиялық мәнге ие.

Қазіргі ғылыми әдебиетте гендерлік теңдік көбіне нормативтік-құқықтық немесе сипаттамалық-статистикалық қырынан қарастырылады. Диссертация авторы өзгеше, жүйелік-басқарушылық тәсілді ұсынады, оның аясында гендерлік теңдік көпдеңгейлі институционалдық жүйенің қызмет ету нәтижесі ретінде түсіндіріледі. Бұл гендерлік диспропорциялардың жекелеген көріністерін талдаудан олардың ұдайы өндірілу және басқарылатын трансформация механизмдерін зерттеуге көшуге мүмкіндік берді.

Диссертацияның құрылымы мен мазмұны логикалық тұрғыдан бірізді құрылған және ғылыми зерттеулерге қойылатын талаптарға сәйкес келеді. Бірінші тарауда автор зерттеудің теориялық-тұжырымдамалық негізін қалыптастырып, гендерлік теңдікті түсіндірудегі халықаралық және отандық тәсілдерге терең талдау жүргізген, формальды және субстантивті теңдік арасындағы айырмашылықты негіздеген, сондай-ақ еңбек нарығындағы гендерлік диспропорциялардың институционалдық табиғатын ашып көрсеткен. Теориялық талдау жүйелілігімен және сыни тереңдігімен ерекшеленеді.

Екінші тарауда 2015–2024 жылдар аралығындағы Қазақстан Республикасының еңбек нарығында гендерлік теңдік жағдайына жан-жақты эмпирикалық талдау ұсынылған. Автор статистикалық деректерді жүйелеп, көлденең және тік сегрегацияның орнықты формаларын анықтаған, еңбекақы төлеудегі гендерлік алшақтық пен өңірлік дифференциацияны бағалаған. Ұлттық статистикалық базаға бейімделген еңбек нарығындағы гендерлік теңдіктің интегралдық индексін (GE_{LM}) әзірлеу ерекше ғылыми құндылыққа ие.

Диссертацияның үшінші тарауында макро–мезо–микро деңгейлерінен тұратын үш деңгейлі архитектураға негізделген, реттеудің стратегиялық, институционалдық және ұйымдастырушылық тетіктерін үйлестіруді қамтамасыз ететін гендерлік теңдікті басқарудың авторлық моделі әзірленген. Басқарылатын факторлардың (институционалдық-құқықтық орта, әйелдердің білім беру әлеуеті, басқарушылық өкілдігі) гендерлік теңдік динамикасына ықпалын бағалайтын эконометриялық модельді құру зерттелетін процестердің басқарылу сипатын эмпирикалық тұрғыдан дәлелдеуге мүмкіндік берген маңызды ғылыми нәтиже болып табылады.

